

W trakcie spacerów po naszej gminie jednoznacznie można stwierdzić: pełnia sezonu grzewczego wśród mieszkańców rozpoczęta. Szczególnie widać, a przede wszystkim czuć to, wieczorową porą, lecz nie tylko. Czy to, czym pali sąsiad, nas nie dotyczy? Można się jedynie domyślać co ładuje w piecach c.o.: tworzywa sztuczne PET, impregnowane i lakierowane drewno, opakowania foliowe, gumy, stare szmaty i buty oraz zużyte pampersy. Palenie tych przedmiotów powoduje, wydzielanie się trujących substancji: dioksyny i furan, tlenków siarki, węgla, azotu oraz metali ciężkich.

Uwalniają się one podczas spalania śmieci. Największe ich stężenie odnotowuje się w okolicach miejsca spalania. Opadają na glebę naszych przydomowych ogródków, wnikają w owoce i warzywa, a następnie są przez nas konsumowane wraz ze wszystkimi „dodatkami”. Tracimy zdrowie, a czasem życie. Trujące substancje powodują choroby górnych dróg oddechowych, nosa, zatok, gardła i krtani, a także choroby trzustki, wątroby i nerek. **Długotrwale narażenie organizmu na dioksyny może objawić się dopiero po wielu latach, najczęściej w postaci chorób nowotworowych.** Oszczędności ze spalania śmieci są tylko pozorne a zaoszczędzone w ten sposób pieniądze, niebawem będzie trzeba wydać na leczenie.

Lekarze alarmują

Musimy dorosnąć jako społeczeństwo i zdać sobie sprawę z tego, że palenie śmieci w piecach domowych jest oznaką głupoty i zacofania. Przynosi szkody i jest szczególnie niebezpieczne dla dzieci. **Młode organizmy są szczególnie wrażliwe na działanie toksyn.** Może okazać się, że wakacyjny koktajl z truskawek wyhodowanych w dziadkowym ogródku, niekoniecznie jest „eko” a serwowany placek z wiśniami – pigułką dioksyn.

Może innym, przyziemnym argumentem się posłużymy.

Temperatura spalanych śmieci jest wyższa od przewidzianych przez konstruktora pieca i projektanta budynku. Wcześniej czy później, agresywne związki w osadzającej się smole przewodu kominowego, **degradują materiały budowlane.** Ostatecznie doprowadzają do rozszczelnienia komina. **Konsekwencją tego może być tragedia pożaru czy zaccadzenia rodziny.** Elewacje pobliskich budynków też za jakiś czas będą wymagały remontu. Usychające iglaki, wypielęgnowana roślinność w ogrodzie nie wiedzieć dlaczego zanika? Może to zwiększone ponad normę zakwaszenie gleby.

Prawo jasno określa czego nie wolno spalać w piecach i domowych kotłowniach:

- plastikowych pojemników i butelek po napojach,
- zużytych opon
- innych odpadów z gumy np. stare kalosze itp.
- przedmiotów z tworzyw sztucznych,
- sztucznej skóry,
- opakowań po rozpuszczalnikach czy środkach ochrony roślin,
- opakowań po farbach i lakierach,
- pozostałości farb i lakierów,
- plastikowych toreb z polietylenu,
- papieru bielonego związkami chloru oraz nadrukiem farb kolorowych,

- drewno malowane / lakierowane / impregnowane np. ramy okienne, meble, więźba dachowa, elementy konstrukcji budynków — impregnaty do drewna, farby i lakiery to mieszanki toksycznych chemikaliów, które przy spalaniu trafiają w powietrze.

Na przykład do niedawna powszechnie stosowano impregnat do drewna na bazie miedzi, chromu i arsenu (CCA). Potraktowane nim drewno miało zielony, z czasem blednący kolor. Nawet częste dotykanie takiego drewna stwarza zagrożenie dla zdrowia a spalanie go uwalniania arsenik - silną truciznę. Dlatego lepiej omijać wszelkie drewno, które zdradza oznaki niedysyjszego malowania lub impregnacji.

- płyty meblowe

Płyty wiórowe, paździerzowe, panele podłogowe, klepki parkietowe, dykta — to wyroby w większej części złożone z drewna, lecz zawierające syntetyczne lepiszcze, często laminowane lub lakierowane.

- **nie pal pampersów!!! to unosząca się w powietrze trucizna.**

Pod żadnym pozorem nie należy palić materiałów lakierowanych!!!

W gospodarstwach domowych można spalać tylko – poza opałem:

- papier, tekturę i drewno
- opakowania z papieru, tektury i drewna
- odpady z gospodarki leśnej, ale nie chemikalia i opakowania z tworzyw sztucznych
- odpady kory i korka
- trociny, wióry i ścinki
- mechanicznie wydzielone odrzuty z przeróbki makulatury.

Paląc odpady trujesz siebie i innych

Zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym i benzo(a)pirenem przyczynia się do:

- chorób układu oddechowego: astmy, alergii, raka płuc, przewlekłej obturacyjnej choroby płuc,
- częstych infekcji dróg oddechowych, chorób układu krwionośnego: zawału serca, nadciśnienia tętniczego, choroby niedokrwiennej serca, zaburzenia rytmu serca, niewydolności serca,
- chorób układu nerwowego: problemów z pamięcią i koncentracją, wyższego poziomu niepokoju, stanów depresyjnych, zmian anatomicznych w mózgu, choroby Alzheimera, przyspieszonego starzenia układu nerwowego, udaru mózgu,
- chorób układu rozrodczego: bezpłodności, przedwczesnego porodu, obumarcia płodu.
- powoduje zmiany skórne,
- uszkadza wątrobę.

Związki rakotwórcze osłabiają system odpornościowy a w konsekwencji zabijają.

Podczas spalania powstają tak groźne dla zdrowia substancje, jak rakotwórcze dioksyny i furany, także chlorowodór, cyjanowodór, a przy tym uwalniają się metale ciężkie. Z uwagi na to, że spaliny emitowane są przez „niskie” kominy, dym nie dociera w wyższe warstwy

atmosfery, co powoduje, iż zanieczyszczenia nie są rozpraszane przez wiatr na większej przestrzeni, tylko opadają w dużym stężeniu blisko źródła powstawania. Toksyny przenikają do wód gruntowych, zanieczyszczają przydomowe ogródki, w których uprawiamy rzekomo nie skażone owoce i warzywa.

Niebezpieczna jest nawet stosunkowo krótka ekspozycja na pył zawieszony, zwłaszcza w przypadku wysokich stężeń tej substancji. Szczególnie zagrożone są dzieci, osoby starsze oraz osoby cierpiące na choroby układu krążenia lub choroby układu oddechowego.

Ludzie są różni i różne są sposoby docierania do nich. Do jednych trafiają spoty ekologiczne, ulotki, czy rozmowy uświadamiające, wobec innych trzeba stosować sankcje karne. Niestety uregulowania prawne nie uchronią nas przed złymi nawykami praktykowanymi przez lata.

Osoby zaangażowane w ten proceder łudzą się, że pod osłoną nocy, mogą palić śmieci, pozostając niezauważonym – myślą się, dym z komina potrafi wiele powiedzieć o tym co ładuje w piecu. Zapach też nie pozostawia złudzeń.

Popiół z pieca wyjaśni wątpliwości

Zgodnie z art. 9u ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, organem kontrolnym wobec właścicieli nieruchomości w zakresie stosowania przepisów tej ustawy jest wójt/burmistrz/prezydent miasta. Do czynności kontrolnych stosuje się art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym wójt/burmistrz/prezydent miasta sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska. Organy te do czynności kontrolnych mogą upoważnić swoich pracowników. Z reguły sprawami nielegalnego spalania odpadów zajmują się funkcjonariusze straży gminnej lub pracownicy ds. ochrony środowiska.

W ramach kontroli urzędnik ma prawo wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren gdzie prowadzona jest działalność gospodarza. Wejście na pozostałe tereny możliwe jest w godzinach od 6 do 22. Kontrolujący ma również prawo przeprowadzić badania, a także żądać udzielenia informacji w ramach prowadzonego postępowania oraz udostępnienia dokumentów mających związek z kontrolą. Badaniu poddawany jest popiół z pieca. Koszt takiego badania wynosi od 400 do 800 zł.

Jeżeli wyniki badania potwierdzą spalanie odpadów, wówczas sprawa trafi do sądu. Kontrolowane osoby lub podmioty gospodarcze mają obowiązek umożliwić przeprowadzenie kontroli. W razie utrudniania kontroli, urzędnicy mogą skorzystać z pomocy Policji. Zgodnie z art. 225 Kodeksu karnego utrudnianie kontroli w zakresie ochrony środowiska podlega karze pozbawienia wolności do 3 lat.

Grzywna, areszt, a nawet pozbawienie wolności

Nielegalne spalanie śmieci zagrożone jest karą aresztu lub grzywny. Kodeks wykroczeń stanowi, że kara aresztu trwa najkrócej 5, a najdłużej 30 dni, natomiast karę grzywny wymierza się w wysokości od 20 zł do 5000 zł, chyba że ustawa stanowi inaczej. Karę grzywny w wymiarze maksymalnym oraz kary aresztu wymierza sąd. Od 28.01.2014 r. strażnicy straży gminnych zostali uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za nielegalne spalanie śmieci.

Jeżeli spalanie odpadów zagraża życiu lub zdrowiu człowieka albo powoduje istotne obniżenie jakości powietrza, sprawca odpowiada za przestępstwo określone w art. 183 Kodeksu karnego zagrożone karą pozbawiania wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Uciążliwego sąsiada może ukarać sąd

Dym z działki sąsiada stanowi immisję pośrednią, czyli uboczne skutki działania właściciela nieruchomości sąsiedniej. W tej sprawie można złożyć wniosek do sądu cywilnego z powództwem cywilnym o zaniechanie naruszeń i przywrócenie stanu zgodnego z prawem na podstawie art. 222 §2 Kodeksu cywilnego. Spalanie odpadów niezgodnie z prawem narusza bowiem dobra osobiste, jakim są zdrowie, prawo do wypoczynku, poczucia bezpieczeństwa własnego oraz dzieci, niezakłóconej możliwości korzystania ze swojej nieruchomości.

Spalanie odpadów tylko w spalarniach

Spalanie śmieci w spalarni to proces, który obejmuje oczyszczenie spalin poprzez zastosowanie różnego rodzaju filtrów, które rozkładają i redukują substancje powstające podczas spalania. Spalanie takie odbywa się w bardzo wysokiej temperaturze od 850-1150 stopni Celsjusza. Dla porównania temperatura w piecach domowych to zaledwie od 200 do 500 stopni Celsjusza. Przy takiej niskiej temperaturze do atmosfery dostają się szkodliwe substancje chemiczne (dwutlenek siarki, tlenki azotu czy tlenek siarki). Szczególnie niebezpieczne dla zdrowia jest spalanie odpadów z tworzyw sztucznych np. butelki typu PET, worki foliowe, opakowania po nabiale czy sokach, lakierowane meble.

Powiadom odpowiednie służby

Jeżeli jesteś świadkiem spalania odpadów nie bądź bezczynny i porozmawiaj z sąsiadem. Uświadom go, jakie mogą być efekty jego działań, przekaz mu ten artykuł, niech dowie się jaka ciąży na nim odpowiedzialność karna. Jeżeli to nie przyniesie efektu, powiadom służby, które będą mogły zweryfikować zgłoszenie. Są to: straż gminna lub miejska, wydział ds. ochrony środowiska w urzędzie gminy lub miasta, wojewódzki inspektorat ochrony środowiska. Warto w takiej sytuacji zrobić zdjęcie lub nagrać film obrazujący rodzaj dymu wydobywającego się z komina.

Pamiętaj, najbardziej wrażliwe na działanie toksyn są dzieci.

Pomyśl o nich!

Akty prawne:

1. Ustawa o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2016 r. poz. 250 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.);
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. nr 208 poz. 2026 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2015 r. poz. 1094 z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137).